

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Magjarski trulež

počeo je da sve jače izbija na površinu, pošto su se političke vode usljed krize zamicšale i pomutile. Magjarski vitezovi na glasu veliki rodoljubi, koji pred svojim narodom svejednako trube o magjarskoj jedinstvenoj državi, koji ga pitaju idejom magjarskog imperijalizma, dobi su u tom komedijaši, dok komedijaška igra teče redovito bez spora za preimućstvo, al netom taj spor među njima bukne, eto ih spravnih za prvenstvo, za vlast, samo da uzmognu biti na koristi i tlačiti sve što nije magjarsko, da se prikažu Beču pokorni i popustljivi. A Beč ih do te pokornosti, do te popustljivosti može lahko da nagoni svaki put, kad se čvorovi kakve krize stegnu, jer među tim magjarskim vitezovima ima svega samo ne vitežtva, ima porok, koji ih je sve zahvatio, a to je korupcija kojom se služe i kojoj podlegaju. Zahvaljujuć toj korupciji, Beč može da drži na uzdi magjarske političare i da ih dobro zauzda svaki put kad ih uhvati koprcanje.

Magjarski trulež najbolje se očituje u posljednjoj fazi ugarske krize. Lukacs se vratio iz Beča u Peštu kao homo regius, iza kako je na audijenciji kralju „prikazao sve tancine, sve momente i sve faze današnje krize, te bili razpravljivi svi modaliteti, po kojima bi se ista dala riješiti“. Lukacs je obavjestio kralja o „svojim utiscima, koje je dobio u razgovorima s pojedinim članovima neodvisne stranke“. Uspjeh li Lukacseva misija dobit će Magjari neodvisnjački kabinet sa neodvisnom strankom kao vladinom, ne uspije li, onda će mjesto toga dobiti Magjari vladu Lukacs-Khuena.

Kako se vidi, razvile se stvari kakogod, opet će izići onako kako htjedne Beč, a da tako iziđe morat će oni, koji u Ugarskoj prime vladu u ruke, da se prilagode sve dobrom voljom. Ta dobra volja bit će da prikrije onu drugu volju, koja potiče iz korupcije magjarskih vitezova, koja ni najmanje ne zaostaje za korupcijom cijelog magjarskog društvenog života.

Naći će se dakle i medj Magjarima za vladanje sposobne vodje i stranku, koja će Beču biti poslušna i koja će naći načina kako će pitanje samostalne ugarske banke i pitanje vojnih koncesija baciti u drugi red, a da iznadje novo kakvo sredstvo, novo kakav reklamati način, kojim će se pred narodom pokazati, da radi za magjarsku državnu misao, za misao jedinstvene magjarske države progonomem nemagjara, povredama nagodbe i ustava, uvadjanjem novih kakovih pragmatika i t. d.

Bilo kako bilo, magjarski trulež odavna je počeo da razpadno djeluje i lako da u nedalekoj budućnosti dade očiti dokaz raztvorbe i mrtvila, jer kad korupcija zahvati onako, kako je sad zahvatila u Ugarskoj mora da na vladanje dodju ljudi dostojni tog stanja, ljudi poput Khuena, i da se medj Magjarima uspostavi režim sličan onome, što ga oni uspostaviše medj Hrvatima. —dis.—

Prosvjedna skupština

proti stanju u Hrvatskoj i zagrebačkom procesu.

Kako javismo, u nedjelju u jutro, na 11 sati započela je u mjestnom kazalištu sazvana međustranačka skupština, da pretresa i da se izvaji o neustavnom režimu u Hrvatskoj i o poznatom veleizdajničkom procesu, što se vodi u Zagrebu. Na skupštinu pristupilo je preko 800 pozvanika. Kazalište bilo je dubkom puno. Skupštinu je otvorio g. Dr. L. Bakotić, predčivši u kratko razloge za što je sazvana. G. Dr. Makale na poziv Dr. Bakotića, da se biraju časti za rukovodjenje skupštine, predložio je za predsjednika Dra L. Bakotića, a za podpredsjednike gg. Dra Franu Dubličića i Dr. V. Ilijadiću, za tajnika g. Pera Magazina.

Predsjednik Dr. Bakotić zahvaljuje se na povjerenju mu časti i daje rieč Dr. M. Drinkoviću, koji iziće, kako je posve prirodno, da su se pravaši grada Šibenika, u iznimnim prilikama u kojima se nalazi cijeli naš narod, odazvali želji gospode od srbske stranke i sakupili

se na ovu skupštinu. Oni su se pozivu srbske gospode najpripravnije odazvali jer su htjeli i ovom prigodom, kao uvijek, dokazati da su pravaši uvijek pripravniji radići sa ostalim strankama u domovini, za njezinu sreću i napredak. Naglasiva da pravaši pod zajedničkim radom razumjevaju politički rad na svim područjima narodnog života, koji je svima strankam zajednički.

Zatim prelazi na predmet skupštine. Odnosaji u Banovini su nam svima poznati. Svi znamo da se tamo odavna vlada bez ustava, bez sabora, bez zakona i da su na čelo uprave postavljeni ne ljudi, koji svoje volje nemaju, ne mogu i ne smiju imati, nego koji kao svi plaćenici imaju izvršivati volju vladodržaca u u Beču i Pešti.

Slavna banska čast je osramočena i ponižena na stupanj sluge, magjarskog ekspnenta. A kako je takav ban glava cijele vlade u zemlji, to sve što od njega ovisi nosi na sebi žig njegovog plaćenitva i magjarske samovolje.

Radi toga govornika ne čudi nikakovo političko nedjelo, nikakova samovolja, nikakova nezakonitost u Banovini, jer sve što se tamo događaja plod je sustava i kukavaca koji sustavu služe.

Nu što se u Banovini zbiva, to se u glavnom događaja i u ostalim našim zemljama. U Bosni i Hercegovini vladaju isti odnosaji. I tamo se pripravlja nesmetano gospodarstvo tudnjina i kukavica. Sve je i tamo pripravno da tudjin uzmogne ekonomski i politički zarobiti i duh i snagu i privredu naroda. Svi znamo kakav se ustav i kakovi novčani zavodi uvadaju u te naše zemlje. Tamo će tudnjina dati autonomiju kakovu je Austrija već odavna dala Dalmaciji, autonomiju koja nam dava sve trude a nikakvog prava, autonomija koja nas je dovela na prosjački štap i po kojoj ćemo još dugo moći kao prosjaci prostrati se pod vladodržcima.

Drugo što mi ne bi imali raditi, jer gospodstvo ekonomično i kulturno Niemca je već kao po pravu prošireno na nas i preko cijelog Balkana.

A Niemec kao i Magjar je tog svog gospodstva tako svjestan da nas smatra svojom kolonijom i prolazi našom zemljom kao pobjednik, kojemu bi se imali mi robovi klanjati i ruke mu ljubiti, onako po prilici kako se Luegher izrazio u Spljetu i kako se to izražavaju ministri u Beču i Pešti. Moramo im biti zahvalni što im pripadamo.

Po njima Banovina, Medjumurje i Rieka pripadnost su Magjara, Dalmacija i Istra Niemca, Bosna i Hercegovina jednih i drugih, a mi gospodari po pravu i prirodni, mi bi imali biti njihovi robovi.

U tom smislu mi bi im morali još biti lojalni, služnici, a nismo li, onda smo veleizdajnici, proti kojima je sve dopušteno.

Govornik ovdje naglasiva kao pripadnik stranke prava, da on u tom smislu nije lojalan i da je veleizdajnik proti nepravdi i svakom tudnjinskom gospodstvu. Hrvati imaju samo držanstva prama kralju, koji je također lojalan prema njihovoj državi i narodu. Nu gdje vladodržci za te odnosaji ne znadu, gdje poduzimlju sve moguće da te odnosaje pogaze, gdje oni upravljaju kao u našim zemljama nije se čuditi da ima svakakvih bezakonia i da pravdni trepe po tamicama i da ih se vućari pred sudove.

Ali čemu se je čuditi to je kukavičluku vladodržaca. Posao upriličene veleizdaje njihov je posao, to je njihova proručana igra, koju nisu htjeli odigrati ni u Bosni ni u Dalmaciji ili Istri, nego su odabrali središte naše, glavni grad Hrvatske.

Oni u isto doba otklanjaju od sebe svaku odgovornost, a tako su kukavni da je istom Wekerlu u ovom postu postao Zagreb samostalnim.

Očito je za što oni tako rade. Htjeli su omraziti Hrvate i razjariti neugusivnu mržnju u našem narodu. Htjeli su naći sredstvo još jačeg ugnjetavanja i razdvojiti narodne sile.

Za to su izabrali Zagreb, za to su ustrajali legije, za to evo toliko vremena drže razpravu, neka napokon prekipi Hrvatima, neka nastane gradjanski pokolj u istom narodu radi dvaju imena.

Vladodržci su se prevarili u svom računu. Osim kojeg plaćenika hrvatski narod može pokazati na svoj mir, na svoju ravnodušnost u času kad se sve moguće poduzimalo da ga se razjari. Dokle sramote na Hrvatima nema, sramota je ostala na vladodržcima, a naš narod je dobio bitku koju mu je podmuklo bio navjestio Beč i Pešta.

Dokaz da su vladodržci kukavni i siloviti, da se boje glasa naroda hrvatskoga jest da već dvie godine ne davaju da se čuje glas narodnog predstavnitva. Zatvoreni sabori u Zadru i Zagrebu najbolji su dokaz, najbolje svjedočanstvo da sve što se u ime države radi u našem narodu od vladodržaca, radi se to proti volji naroda.

Što su prema ovom velikom, neoborivom dokazu prosvjedne skupštine, molbe, predstave i slična? To smo vidili, to znamo. God. 1903. zastupnici Dalmacije htjeli su pred kralja, a vladodržci su se, po običaju, metnuli kao zid izmedju njih i kralja, te su se u porugu morali vratiti kući neobavljena posla.

Tako su svi uvijek radili, uvijek se oni rgnaju svemu što poduzimljemo. Oni njihovim nezakonitostima pridruže porugu i poniženje. A tako će oni uvijek raditi dok i mi ne budemo svjesti da u borbi odlučiva snaga, i da se u Austro-Ugarskoj uvažava samo onaj koji svoje zahtjeve može oživotvoriti.

Ako dakle ova skupština prihvati zaključak koji ideje za tim da narodne sile ujedini, onda ima smisla, inače ona će biti još jedna od onih bezbrojnih, s kojim se vladodržci mogu rugati.

Složan politički rad naroda od 5-6 milijuna može nametnuti svoju volju kad hoće i gdje god hoće. Jer u narodu politički složnom, odvažnom i ponositom sve igre vladodržaca prestaju. Tu su svi veleizdajnici ili nije nitko.

Govornik svršava pozivom, da se sve sile naroda u borbi ujedine, jer jedino tako možemo odoliti svim nastojanjima vladodržaca, koji idu za razdvajanjem i uništenjem našeg naroda.

Bez toga ne dolazi se ni do napredka ni do slobode, ni do slobodnog razvitka.

Govor Dr. M. Drinkovića bio je popraćen čestim odobravanjem i pleskanjem, a na koncu uprav burno pozdravljen.

Za tim je podijeljena rieč Dr. V. Ilijadiću, koji u odužoj razpravici predaje o značenju veleizdajničke garnice u Zagrebu. Poziva se na primjere što se događale i za oslobodjenja Italije; kudi postupak Austrije; zagovara jedinstveni rad Hrvata i Srba; naglasiva da naš narod traži pravicu i ništa drugo; predviđa, ako ova u Austriji bude išlo, da će naš narod živjeti, ali da će Austrija zlo svršiti. Svršava da za naš narod moraju prestati ovi odnosaji koji su slični onomu kmeta prema nesmiljenom gospodaru.

Referat ovaj bio je na mjestu pleskanjem odobren; i opazalo da čitanje nije za javne skupštine.

Za tim je uzeto rieč Dr. N. Subotić, koji je u odužem govoru naglasivao zadatak Srba koji su došli u ove krajeve posle Kosova. Velika patnje Srba i naglasiva da našeg naroda Hrvata i Srba na jugu ima do deset milijuna, te da će misao slobode doći do izražaja. Svoja razlaganja podkriplejuje čestim istoričkim podatcima.

I ovaj govor je bio liepo pozdravljen. Za tim Dr. L. Bakotić meće na glasovanje resoluaciju, koja je bila prihvaćena.

RESOLUCIJA

prihvaćena i od Dr. L. Bakotića iznešena glasi:

„Šibenčani sakupljeni na prosvjednoj skupštini proti veleizdajničkoj garnici u Zagrebu, izrazuju svoje negodovanje što se taj od Austro-Ugarskih vlasti upriličen proces odbrava u glavnom gradu Hrvatske, a u samom procesu uvidjaju jednu od onih teških, nezakonitih i ne-

pravdnih rana, koje tište sve dielove njihove domovine, a koje su posljedica tudjinskih nametnutih sustava nad našim narodom u obim polam monarhije, te stoga dok žale patnje nevino stradajućih i hvale odlučno i nesebično držanje njihovo i njihovih branitelja, izrazuju želju, da se otačbenici svih narodnih stranaka okupe na obranu potlačenih narodnih prava i uništenje tudjinskog gospodarstva u domovini njihovoj Hrvatskoj.“

Nakon ove prihvaćene resoluacije, Dr. L. Bakotić pozdravlja od srca i liepo prisutne te uz zahvalu onim, koji za skupštinu pokazahu susretljivosti ustupom kazališta i električne svjetlosti, zaključuje sastanak.

Za zajednički rad.

Šibenik 30. lipnja.

Na sjednici odbora za kooperaciju svih narodnih stranaka držanoj dne 28. o. mj. u Spljetu, odbor se konstituirao izabrav predsjednikom Dr. P. Čingriju, a Dr. M. Drinkovića tajnikom.

Istodobno su se prihvatili shodni zaključci za dalji rad.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 26. lipnja 1909.

Carevinsko vieće.

Jučer je svršila razprava vrhu zadnje skupine proračuna biva ministarstva financija i financijskog zakona. Kao kod drugih skupina tako i kod ove, pri glasovanju je razmjer glasa bio isti, to jest vlada je razlagala sa nezatnom većinom. Zastupnik dr. Krek stavio je predlog, da se iz stavke upravnih troškova ministarstva financija izbriše svota od 5000 K to jest iznos, kojim biva nagradjen neki novinar Nobogi, kojeg ministar financija uzdržava za da mu piše u prilog. Vrhu tog predloga glasovalo se je poimeance, te je isti bio odbijen sa 20 glasova većine. Komora je glasovala i vrhu raznih rezolucija prikazanih tekom razprave. Izmedju najvažnijih spomenut je rezoluciju predloženu od zastupnika Seica, da se sasvim ukine carina na sva žitja i to do konca srpnja 1910. Glede iste predložio je izvjestitelj Steinwender, da bude upućena proračunskom odboru. Predlagatelj Seic tomju se je odlučno protivio i tražio, da se odma glasuje vrhu njegove rezolucije, koja bi bila odgođena tko zna do kad, kad bi ju se predalo odboru. Pri samom glasovanju primljen je predlog izvjestitelja i po tom bi ovo važno pitanje upućeno proračunskom odboru, koji bi imao da čim prvo izvjesti. Primljena je jednoglasno druga rezolucija predložena od zastupnika Jakličića, da se ukine carina do konca lipnja 1910 na kukuruž i raž. Tako je isto bila primljena rezolucija predložena od zastupnika Lukaša, da se ukine carina na gvoždje i na sve predmete napravljene od gvoždja. Prihvat ove rezolucije upravu je pobunio sve industrijalne krugove.

Pošto bi iscrpljeno glasovanje rezolucija, predložio je izvjestitelj, da se odma prešinim putem predje na treće čitanje. Za prešnost glasovaše osim vladine većine i socijalisti, i tako je predlog dobio dvie trećine glasova. Po tom je proračun prihvaćen i u trećem čitanju.

Program daljnog rada u parlamentu.

Vlada hoće po što po to da se još u ovom zasjedanju dorazprave i prihvate zakonske osnove o trgovačkom ugovoru sa Rumunjskom i o t. z. ovlastbenom zakonu, po komu je vlada uoblašena, da sklopi trgovačke ugovore sa Srbijom, Crnogorom, Bugarskom i Grčkom, uz jedind ograničenje, da u tim ugovorim ne smije dozvoliti uvoz života blaga u monarhiju. Što se tiče tih osnova vlada nailazi na veliku protivštinu agraraca i jednog diela slavenske jednote. Agrarni elementi cijene, da su pogodnostim udjeljenim balkanskim državama jako ugoženi interesi poljodjeljskih krugova. Nu to mnenje ne može se reći da je temeljito. Sa jedne strane skupoca šiveža je tolika, da bi ju uvoz agrarnih proizvođa iz malenih balkan-

ava mogao samo nešto ublažiti, ali to u nijednom slučaju proizvelo takav pad nam domaćih agrarnih proizvoda, da bi to oslijev za gospodarstvo. S druge strane industrija u nestajući trgovačkih ugovora gotovo nazaduje i strada, jer su joj zatvorena najbolja tržišta. Da taj nazadak domaće industrije šteto djeluje i na samo poljoprivredno gospodarstvo, priznaju isti agrarici.

S tih razmatranja izgleda ipak da zastupnici agrarnih stranaka ne će praviti poteškoća prihvaćanju spomenutih zakonskih osnova i ako za nje ne će glasovati. Kod nekih agraraca čeških i slovenskih u slovenskoj jednini naprotiv te osnove nailazi na žestok otpor, nu to više iz političkih razloga nego iz stvarnih. Oni traže da osnove budu pretresane u jesen, pošto dotle očekivaju promjenu u sastavu vlade. Zato su najavili oko 30 prešnih predloga, čime kane politički zatvor sadašnjeg zasjedanja. Nego te prešne predloge još nisu prikazali. Na konferenciji pročelnika stranaka, koja bi jučer obdržavana, nije se došlo do konačnog zaključka o daljnjem radu u ovom zasjedanju, te je vičanje odgođeno do sriede, i tad će se definitivno odlučiti.

Političke vesti.

Magjarska kriza. U magjarskoj krizi nastupila je stagnacija. Vlada još nije odlučila kome će povjeriti sastav kabineta. Međutim se magjarske i njihovi organi natežu međusobno: tko je više za domovinu Žrtvovao i „vice versa“, tko je veći izdajnik domovine. Vikači skrajnje lijevice, najviše krive one političare, koji su pozali pred Bečom, da provocaše otpor. Ovi opet predbacuju intrazigentima, koje su još do jučer napadali zbog preošte akcije i prenapetosti, da su kapitalirali pred Bečom za volju vlasti. Sve novine pune su kojekakvih kombinacija, a nitko ne zna, što će uslijediti. Vodje neodvisne stranke Apponyi i Kossuth operiraju zastrašivanjem sa Hedervaryem a istodobno javljaju kroz „Magyar Nemset“, da je kralj pripravan povjeriti Kossuthu sastav kabineta — ako mu uspije držati na okupu jako neodvisnjačku stranku. Novinstvo tvrdi, da će još ovog tjedna pasti odluka, koja će položaj samo provizorno promijeniti — a tek u jeseni da će pasti definitivna odluka. „Budapesti Naplo“ doznaje, da se je u neodvisnoj stranci pojavila secesija, koja će rastvorno djelovati na daljnji razvoj događaja. „Alkotmany“ tvrdi posve pozitivno, da će Hedervary odgoditi sabor a u jeseni provesti nove izbore na temelju oktroiranog izbornog zakona. „A Nap“ piše, da je Hedervary izjavio, da je njegovo stanovište posve suglasno sa onim groma Appony-a.

Demisijska guvernija. Riečki guverner grof Nako predao je demisiju. Uslijed demisijske ministarstva demisionirali su i mnogi veliki župani. **Pučka stranka protiv Kossutha.** Članovi pučke stranke izjavili su u svojoj zadnjoj sjednici najodlučnije protiv Kossuthovom kabinetu. Što se tiče kooperacije pučke i ustavne stranke, odlučila je prva, da će svoje držanje uvesti prema držanju ustavne stranke. Ako dodje do Kluenovoga kabineta, izjavlja je pučka stranka, da se ne će zacetati da Kluena pomaže, jer veli, da je on više konzervativac, nego liberalac.

Ministarska kriza u Srbiji. Uslijed ostavke ministra unutarnjih posla Milosavljevića spreman je i ministar trgovine Prodanović da dade ostavku. Za nasljednika prvome u izgledu je predsjednik skupštine Ljuba Jovanović.

Odnošaji Rusije prema Austro-Ugarskoj. Nekidan je napisala „Neue Fr. Presse“ članak, u kojem izražuje svoje zadovoljstvo, da će se

po svoj prilici ove godine sastati car Nikola i kralj Franjo Josip. Na ovo pisanje osvrće se petrogradski poslužbeni list „Novoje Vremja“, koji među ostalim piše i sljedeće: Rusija je svoju ljubav za mir pokazala čitavom svijetu. Austro-ugarska štampa pako dokazivala je tu svoju ljubav tim, da se hvalila s ispražnjenjem Novog Pazara — a u isti su se mah na granici pojačavale austro-ugarske čete i gradile tvrđave samo da se južni Slaveni mogu lakše i sitom germanizirati. Radi ovoga teško će jedan sastanak vladara promijeniti javno mišljenje u Rusiji. Rusi ne trebaju lipeh rieči nego samo čina. Do Austro-Ugarske stoji, kakvi će biti njezini odnošaji prema Rusiji.

Preokret u Maroku. U Parizu pobudjuju novi događaji u Maroku ozbiljnu zabrinutost. Misli se, da će sultan Mulej Hafid biti sknut s prijestolja, a na njegovo mjesto da će doći pretendent Roghi, koji će se svom žestinom oboriti na Algeciraski ugovor.

Iz grada i okolice.

O bezkamatnim zajmovima za obnovu vinograda. Odnosno vesti u zadnjem broju pod ovim naslovom, uslijed obavijesti primljenih, imamo da izpravimo naše navode u pravcu da jedina molba sa svim izpravama, koja je stigla na Namjestništvo, jest ona občine Rabska. Mi smo držali da je to molba občine Šibenske s razloga, što je ova u istinu u opredjeljenom roku prikazala molbu s izpravama na Kotarsko Poglavarstvo, ali ovo ju je prosljedilo na Namjestništvo tek pred nekoliko dana. Nisu dakle krivi ni Namjestništvo ni občina, već se je zakašnjenje dogodilo kod mjestnog Poglavarstva uslijed raznih potrebitih izvoda. Čujemo suviše da će molbama biti sigurno udovoljeno i podlijevan odmah zjam.

Dubrovačka građanska glasba pripjela je ovdje u nedjelju pred večer parobrodom „Adam“. Obašla je grad svirajući, zastavivši se pred občinskim uredom i srbskom čitaonicom. Pred „Hotelom de la Ville“ izvela je za tim vrlo liran koncertni program. U jutro je opet obašla grad svirajući i na 8:20 sati krenula redovitim vozom na Kosovo.

Čudnovato! Doznajemo da, bi se doskora imali dignuti i drugomo nekamo premjestiti Hugesovi aparati, namješteni pri ovom brojavnom uredu tek pred dva mjeseca. Obistini li se to, imat ćemo jedan novu dokaz o spremnosti uprave u Dalmaciji. Kakva je to igra?

Škola u Krapnju sad je jednorazredna mješovita sa poludnevnom poukom. Ta je škola u svoje doba podignuta na dvorazrednu nješovit, ali do danas to nije provedeno, jer nije u mjestu bilo zgodne kuće. Sad je Ante Milutin uredio kuću za drugi razred vrlo liepo i zgodno prikazao ponudu. Očekujemo, da će pokrajinsko školsko vieće što prije tu ponudu u obzir uzeti, jer Krapnju treba bezodlično dvorazredna škola, da prestane ona zbijenost djece u jednom razredu, i da prestane poludnevna pouka, po kojoj djeca ostaju za po dana na dvoru prepuštena sebi, jer su u Krapnju muški odrasli gotovo svi na moru u lovu spužava, a ženske u polju, koje je na kopnu, daleko od oloka Krapnja.

U Zatonu se u nedjelju posvadiše neki Čoga i Jurleka, te prvi drugoga porubarizo u trubu, tako da je poslie dva sata nastupila smrt. Čoga s majkom i još jednim upletenim u ovo ubojstvo dovedeni su već u tamnice ovdješnjeg okružnog suda.

Iz občine skradinske dolaze iz glasnika, da je naime tamo u nedjelju jutro pala jaka krupa i otukla svu ljetinu u raznim odlomcima.

Družbi sv. Ćirila i Metoda u Istri pokloniše: da počaste uspomenu pok. I. Sisigoreo: gg. Frano Sormilić K 2; Vilim Beroš K 2, da počasti uspomenu pok. Olge Rarijević; Pavao Kovačević K 2, da počasti uspomenu pok. Amalije Dalle Feste; Obit. g. Marka Skočića K 10, da počaste uspomenu pok. Luke Drinokovića; Hrvatska čitaonica u Šibeniku K 10, Vlahovare Ante K 3, da počasti uspomenu pok. Dume Trlajce; Hrvatski „Sokol“ u Šibeniku K 5, da počasti uspomenu pok. Tonke Zorić; g. Josip Drezga K 2, da počasti uspomenu pok. Ivanke Sponza; g. Pavao Kovačević K 2. Svega K 38.— Zadnji izkaz K 65:30

Muzikalnih zabava imamo ovog ljeta i na pretek, ali ono što se čuje svirati u kafani „Miramare“, a kadkad na žalost i pred tom kavanom od nekakvih „bečkih dama“, nije sigurno nikakva zabava, pače je dosada, koja i uzrujava, jer što će nama ta njemačka uličarska svirka, kad imamo domaće svoje glazbe i zašto da se u hrvatskom Šibeniku dače mjestna švabštini u javnim lokalima i na taj način? Žalostno je što se nalazi kod nas ljudi, koji ovako bezobzirno idu na ruku importaciji njemštine, koja se i onako sama drzovito gotovo svugdje u nas nameče.

Izlet „Zoranića“ iz Zadra u Skradin i Šibenik, koji je imao biti u nedjelju, obustavljen je, jer uprava mjestnog kazališta nije mogla da ustupi kazalište za koncert.

Iz hrvatskih zemalja.

Uslna drzovitost Talijanska. Ima na Buzječini u Istri selo Hum, u kome su Talijani još natrag 17 godina osnovali Leginu školu. Poslie se je u istom mjestu otvorila i hrvatska javna škola, koju djelomično uzdržaje družba Sv. Ćirila i Metoda za Istru. Premda su Talijani napeli sve sile da nam onaj narod iz narode, ipak se je u onom kraju održao naš jezik gotovo u svim obiteljima. Ali protivnici ne miruju. Oni neprestano huškaju narod protiv hrvatske škole. Nedjeljom ni svetkom ne daju ni djeci ni učitelju ni u crkvi mira, već ih guraju, tiskaju, štiju, tako da se češće čuje, gdje sred crkvene tišine koje naše ubogo diete zaplače. Iza mise navaljuju pak ti biesni proturice na učitelja i povjerenu mu djecu pogrđnim poviciima. Plijuvanjem, bacanjem kamenja itd. To se dakako redovito prijavljuje školskim oblastima, pa često moraju dolaziti u Hum i oružnici da šite učitelja i djecu. Više puta mora učitelj da izidje s djecom iz crkve, prije nego li se misa svrši. Jedne nedjelje nisu dali jednoj djeci da se vrate kućama svojim. Učitelj je uslijed toga bio prisiljen zatvoriti djecu u školu, poslati po oružnike u Roč, kupiti djeci kruha za objed, te ih držati u školi do 5 sati na večer. I nama Hrvatima da ne plane duša, kad gledamo što se sve to događa s našom jadnom braćom u Istri. Naše ogorčenje biva jače, kad se sjetimo što je Hrvat morao da pretrpi za svoju majčinu rječ od dana, kad su sveta braća Ćiril i Metod podigli tu rječ na častnu visinu slave i prosvjete. Ali uza sve suprotivštine narod je tu svoju rječ čuvao, tripio je za nju muke i prognošava, kao što za nju i danas trpe ona nevoljna naša dječica u istarskom selu Humu. Pomozimo, Hrvati toj našoj djeci! Pomozimo, Hrvati, njihovu majku — družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru. Dan svetih naših apostola je blizu. U taj dan više nego igda, sjetimo se zapuštenoga našega naroda u Istri, sjetimo se družbe sv. Ćirila i Metoda i dajmo

koliko možemo, dajmo da olakšamo muke onih, koji trpe za našu slatku hrvatsku majčinu rječ. Napried za družbu!

Pokrajinske vesti.

Središnji odbor „Saveza dalm. učitelja“ u Splitu ima sastanak na 4. srpnja s ovim poslovnim redom: 1. Priobćenja. 2. Stanje blagajne. 3. Saziv glavne i obće skupštine i 4. Eventualija.

Promicanje saobraćaja stranaka u Dalmaciji. Na 26. t. mj. držala se je na Namjestništvu u Zadru sjednica za konstituiranje tako društva. Njegova preuzvišenost g. Namjestnik pozdravio je one, koji su se pozivu odazvali, naglasiv blagodati, koje bi od toga društva nastale za pokrajinu. Bi pregledan i popunjen pravilnik, koji će bit prikazan na odobrenje nadležnoj vlasti od promicatelja društva. Od pozvanika pristali su na društvo svi, nebi pismeno, neki osobno. Splitska občina najviše tobože interesovana nije bila po nikome zastupana, jer se je njezinom načelniku na putu slomio kotač automobila, te nije mogao da prisustvuje sjednici. Jednoglasno se je odlučilo da sjedište društva bude u Zadru. Pošto bi ovo društvo moglo imati raznih utjecaja na naše ekonomske, a možda i političke prilike, to ćemo se mi pozabavit ovim pitanjem u posebnom članku.

Skupština „Hrv. Sokol. Župe: Ban Palizna“. Na konstituirajućoj skupštini „Hrvatske Sokol. Župe: Ban Palizna“ u Zadru, bijahu izabrani središnji odbor: dr. Pero Klaić, starešinom; Ivan Pelicarić, podstarešinom; Ante Katalinić, tajnikom; Šimun Oštrić, blagajnikom. Novoj sokol. župi želimo najbolji uspjeh.

Najboljom

trajnošću odluku se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Saskoj, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“ po K 1:10 komad s protegama 28/ 28/5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu vrućinu, te ga ni najmanje ne prigore; uslov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pacuju ni pri najaglijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po prilici tri godine makar uz neprestaju radnju. Izključivo skladište za Dalmaciju: 10—25

Tvrđka Faust Juchiostru — Šibenik.

Cetinensia.

Cetina, 27. lipnja.

U oči suo občinskih izbora, pa mislim, da će javu zanimati rodoljubni trzaji, koji su zahvatili one divne pregoace oko narodne sreće, koji su ovih zadnjih vremena toliko zaslugu stekli za pravašku ideju. „Koliko vas je?“ upitati će jučer jedno čeljade čovjeka vječnih „izpravaka“, razvikavoga pravaša, inače najpodlijeđa čovjeka najpomnijih i najvrijemih pasa karamble, čovjeka najizrazitije negacije svih rodoljubnih osjećaja. „Malo nas je, ali smo junaci, pa da nas je i manje, kad nam je občina u ruci, što je zato? C. K. bečki poslanik naš je čovjek, mi smo ga doveli. Pobjeda je

Priručnik za ribara.

XV. Jastozi i hlapovi.

Moram opaziti da ono, što mi u Dalmaciji zovemo jastog, da to jastog nije, nego uprav hlap. Sve ribe, kao što biline pa i živine, krštene su latinskih nazivima, te po tome naš jastog i to uprav onaj, što ga mi tako zovemo, po glasovitom Linneu nazvan je latinski: „Palinurus vulgaris“ a talijanski: „Agosta“, „Aragosta“ ili „Langusta“.

Da pako ne mutim pojmove našim ribarima, neka ga oni krste kako ga hoće, a medjutu neka znaju, da ono, što oni zovu zarog ili hlap, nekospomenuti Linne okrsto je latinski: „Homarus vulgaris“ a talijanski: „Astice“, „Elfante“, „Carlo“.

Bilo kako mu drago, jastozi i hlapovi za nas su od osobite važnosti, jer u svako doba loka ih je novčuti, a da bi ih i bilo!

Moj zadatka nije, da u ovom skromnom priručniku govarim o životu i razplodu, te rastu i hrani ovih po prirodopisu nazvanih „Korepnjaka“ ili u latinskom jeziku „Crustacea“. Tko bi želio da se ovim upozna, a znade talijanski, preporučam mu da nabavi djelce g. ribarskog nadzor-

nika Lorina „Riproduzione dell' astice e dell' aragosta“, što je on preveo s francuskog od glasovitog Georges Roche iz djela „La culture des mers“, Paris, 1898. U ovom djelcu naći će sve ono što mu je nužno da znade ob ovim morskim stvorovima.

Kako se jastozi i hlapovi keće, to naše ribare valjda malo zanima a moramo reći i jedinu gorku istinu, a ta je, da je bolje, kako danas kod nas stvari stoje, da za to i neznamu.

Ribanje jastoga i hlapova doduše je korisno i unosno i uprav s ovog razloga, ribari pohlepi za dobitkom učinili bi sve moguće, da u što većem broju ih umiču. Mnogi je pokušao ali nije još iz glave ovu žalostnu misao izbio, da jastoge prisili na razplod u kojekakovoj mutnoj, blatnoj zagradi. Onomu, koji je to pokušao, kao i onome koji misli to pokušati, i unapried moramo otvoreno reći: Prijane, mani se čorava posla!

Jastozi i hlapovi su šivotinje koje ljube slobodu i svoje podmorske pećine. Gdje mira ne ima, ne ima jastogova ni hlapova a tako isto, gdje nije morsko dno grebenasto i pokrilo morskim travama, tamo ne ima njima mjesta.

U našem moru prava domovina jastozima i hlapovima jesu naši otoci kao Hvar, Vis, Mljet,

Lastovo, pa zatim Žirije, Kaprije i mal ne cieti Krunati otok. U drugim podmorskim položajima naći ćemo doduše jastoge i hlapove, ali to nije njihovo domište, već su tamo samo na časovitom boravištu.

S ovih razloga svako nastojanje, da se jastozi i hlapovi na neki način goje ju blizini gradova, gdje su vode nemirne i mutne ne ima nikakova uspjeha.

Ja sam pokušao već više puta kupiti mužjake i ženke, te sam polagao, dok sam učiteljavao u Krapnju u zaljevu Morine, a kasnije u šibeničkom u „Martinskoj“ pvd zemljištem vlastitosti g. Tambaća a to sve sa nikakovim uspjehom, jer se još nije nikada ulovio jastog i hlap u vodama „Morinje“ a posve rietko u šibenskom zaljevu. Ovo je najbolji dokaz, da jastozi i hlapovi bježe od mutnih, pa i ako dubokih zaljeva, te da vole svoju zlatnu slobodu.

Misli li tko, da bi mu bilo korisno umjetničkim načinom razplodjivati jastoge i hlapove ili pako da njihovo gojenje ograniči na neki dosta stanovili prostor u zatvorenu, to mu nikad dosta nek nebudepreporučeno, da prije nego li se na ovo odluču, pomljivo putem ronilaca dade pregledati vas podmorski prostor, kog misli upo-

trebiti, da isti nabaci liepim kovrčastim kamenjem, a nada sve moru biti podpuno uvjeren, da u tom prostoru ne ima ni jedno leglo hotobnica (Octopus vulgaris), i njemih suplemenjaka, jer inače vas mu je trud i trošak uzaludan, budući hotobnica i njezini suplemenjaci su zakleti neprijetelji mladih jastoga i hlapova a i njihove ikre.

U knjizi koju sam gore spomenuo, Georges Roche, stoji, da jedna ženka od 20 cm. dužine daje 5000 jaja, a to sve postepeno raste tako, da ženka od 40 cm. dužine, daje 80.000 jaja ikre.

Sravnilo mi ovaj broj jaja sa brojem jastoga, koji se godimice ribaju kod nas, to ipak dovezimo do ozbiljnog zaključka, da razplod i razvoj jastoga i hlapova traže odlučnih mjera. Možemo reći, da danas zakon, koji se odnosi na razplod i razvoj jastoga i hlapova nije općenit. Uredjen je naprama mjestnim prilikama, a nije se pazilo isti najmanje na korist stvari. Da neističemo sve ono, što bi se u ovom pogledu moralo učiniti, radje bi želio, da naši ribari jastoga budu sami prvi čuvari svoje dobra u svojoj kući a da pomorska vlada putem jednog povjerenstva dade izpitati a do potrebe i proučiti sve ono, što se odnosi na zaštićenje razploda jastoga i hlapova, budući današnje mjere u predmetu pred-

naša, pa neka se dignu jata crnih vrana." Vae victis!

Na posljednjim veleporazničkim izborim u Splitu, čovjek neobičnog rodoljublja i samoprijetnog rada oko blagostanja maloga puka, smrtim sarkazmom obara se na pravaštvo; a danas je glavni stožer, oko koga se okupilo sve što pravaški misli i osjeća. U njegovoj pobjedi gleda pravašku pobjedu; u njegovoj slavi gleda slavu starčevičanske ideje! Čudne li ironije sudbine!

Puritani rodoljubi, koji pregnuli, u pravaškom duhu, oko ostvarenja velikih ideja proslavljenoga splitskog advokata, urnebesom žarkoga zanosa, zaglušuju cielu krajinu, ne diele nikomu pardona, sve koji se neće, da odazovu patriotskoj dužnosti i stupe u njihovo kolo, na sva usta proglašuju neprijateljstvo vjerskih i domovinskih amaneta. Sladko je i dično za vjeru i domovinu vikati.

Svjetle bajunete, prirođena skladnost i s teškim trudim stečena kultura, uraditi će svoju oko prosvjete i unapredjenja u svim mogućim smjerovima svoga zlatnoga naroda. Jest, nema sumnje, njihov će požrtvorni rad u svoje vrijeme uroditi blagoslovljenim plodom, i mi nestrijpljivo gledamo u zvjezdut sretnicu, koja će brzo zasjati na obzoru ove tužne, mukotrpne krajine.

Nu, bolje se maniti idealne politike, i osvrnuti se samo letimice na realnu.

Čovjek, koji na političkom polju drži se uvijek jednom udarena puta, donekle se može opravdati; stari grješnik u dobroj vjeri, kojega ne drma i ne lomi ni vrijeme, ni sreća, može nas nekako navesti na poštivanje, osobito, kad ga se u ostalom ne može s kojekakvih zlodjela prekoriti.

U našoj Cetini nekoliko se miljenika sreće diglo na raznim ruševinama starih sistema, pa postie no su zaklali vuka, stali milovati tigra... Sapijeti sat. Stoga, što je naš Cesar svoje Brute s dobroćinstvom usrećio, možda bi im bilo bolje mučati. Ponos i prijtnja slabo vriede na sramotnom žigosanom čelu.

Penjati se na vlast u smislu osobnih interesa, pod krinkom čistoga rodoljublja, zavaravati narod ludim obećanjima, zidati mu po oblacim zlatne kule, koji se sa svim načelima zakonite vlasti. Krikla će pasti i golotinja će se otkriti

Skrumni samotnik.

0 „Berislaviću“.

Trogir, polovicom Lipnja

Uprkos kojekakvih mizernih potkopanja i rovarjenja društvo „Berislavić“ pokazuje, da ima u njemu života, da ima patriotizma. Onomadne, na dan Sv. Ante mladi družinari priredili u općinskoj dvorani lepu zabavu sa predstavljanjem i pjevanjem. Ne ćemo se upustiti u ocjenjivanje pojedinih zanosnih diletanata, već jedino možemo ustvrditi, da siviloci pokazali su veliku zauzetnost i ljubav, e da podadu slušateljstvu što bolji užitek, a radi toga i bili su nagrađeni jednodušnim pljeskanjem. Nego ćemo primijeliti ipak, da slični komadi kao što je „Moć ljubavi“, od njih prikazivan, za trogirske prilike nije najzgodniji. Među diletantima vidimo gg. učitelje, koji poznaju ambijent trogirske, pa bi oni mogli izabrati nešto, što bi uz zabavnost moglo utjecati na odgoj i oplemenjivanje slušatelja. Takova što treba za naše gradiće, u kojima uvlače se i širi pritajeni i muklo zlo, radi kojega život društveni nam slabiji, te zavlađa nepouzdanje i međusobno opadanje. Da se u tom nešto učio i postigne svaki treba da prema silama svojim uzastoj, i u prvom redu oni koji shvaćaju i vide poroke, što no troše svagdano naš

uzete ne idu na obću korist, već na onu pojedinca, a što je još gore, štetne su po sami razvoj i razplod ovih korepnjaka. Današnji podatci ob ovom ribanju, što nam ih statistika javodi, nisu tačni, te stoga bi bilo žetjeti, da se i ova unaprijed vodi naprama pravom stanju stvair.

Onima pako, koji se tuže na odluku pomorske vlade, po kojoj je zabranjeno za rok od 4 godine dana, ribanje jastuga i hlapova mrežama i vršama s jedne strane otoka i protivno druge 4 godine, a to osobito u Žirju i jednom diefu krunatog otoka, te bi želili, da im ribolov jastuga i hlapova bude slobodan bez ikakove zapreke preporučam, da za ovo ne vojuju, a radije neka traže, da one mjere, koje je vlast kod njih preduzela, nek protagne na svu Dalmaciju. Reka sam već više puta, da smo mi sami krivi ako nam ribarstvo propada, a najbolji nam je dokazom i ovaj zahtjev naših jastogara, kad bi oni radi časovite dobiće, sa mrežama, parangalima i vršama, koje posjeduju, želili sasvim opustošiti naše more, te iz njega izkoreniti jastoga i hlapove, kao što su bili pokušali spužve. Protiv ovim treba naprama sil, samovoljni i pohlepi suprostaviti razbor. (Nastavit će se).

narod više i niže klase. Ovu zadaću nek ima uvijek pred očima dično upraviteljstvo „Berislavića“, te će za Trogir zaslužiti više, nego li sve parade i butade nekih i nekih mjesnih nazovi rodoljuba, koji za postignuće svojih čeznuća i hirovitih ciljeva zaboravili će i odbaciti uzvišenu ideju čistog rodoljubstva. Od ovima ćemo se drugi put zabaviti, jer su i oni zlo, što nam mjesto tišti.

Iznašajnici utiske o zabavi društva opazili ćemo, da nam je baš začudno što nismo slušali nijedan komand od tamburaškog zbora. Gosp. učitelj Bozotti proglašen je, kako vidimo, prvak na tanburaškom polju, pa ipak nije kadar da zborom, kojim on upravlja izadje pred občinstvo! Poznato je, doista, kako taj naš učitelj precijenjujući sebe zanemaruje podučavanje potrebno tako, da zanašajući se on za druga zanimanja, od trogirske nekoć glasovite glazbe imamo sada glazbu tek za sprovode ili za zastarjele komade.

Kako je s glazbom, na občini je odgovornost; ali za tamburaški zbor upraviteljstvo „Berislavića“ odgovorno je pred članovima svojim, da pokaže kako društvo napreduje i u glazbenom pogledu, jer i ta je svrha društvu. Inače — kako je opazio jedan član — nek se prodadu tamburice na dražbu! O pjevanju reći ćemo, da smo se nadali čuti mlade pjevače bez prahije glasovira i onda bismo tek mogli govoriti o uvježbanog vješitini. To čekamo, a uz nedvojbenu ljubav i zanos pjevača to se može postignuti. Preporučamo Upraviteljstvu, koje kod družinara uživa podpuno priznanje i simpatije. Evala! Živili diletanti!

Konferencija hrvatsko-srpske koalicije.

Na 25. o. mj. je obdržavao plenum koalicije svoju sjednicu, o kojoj je izdao komunik. Taj je međutim državno odvjetništvo zaplijenilo. Nezapljenjeni dio glasi:

U petak 25. lipnja o. god. sastala se u 9 sati prije podne u maloj srbskoj dvorani zastupnici hrvatsko-srpske koalicije u plenarnu sjednicu, u kojoj se pavela svestrana rasprava — Tom prigodom konstatovano je, da barun Rauch u godini i po dana svoga vladanja nije mogao da sebi stvori nikakove stranke. On se i sada kao prvih dana svoga banovanja za provedenje svojih ciljeva, kao i za to, da pokaže, da nekoga ima uza se, služi pristašama Frankove i srpske radikalne stranke prikazujući ih prema gore kao svoje unioniste, a prema dole kao najradikalnije narodne elemente. Ali jer mu ni to nije dosta za uspjeh njegovih ciljeva, upotrebljava on —

Zato je odlučila hrvatsko-srpska koalicija: 1. poveliti svestranu akciju u najkraće vrijeme za uspostavu ustava, saziv hrvatskog sabora i uvođenje obćeg, jednakog, tajnog i izravnog prava glasa, te će se u tu svrhu poslužiti svim zakonitim sredstvima.

2. poduzeti odmah nužni i težini povrede odgovarajući korak za zaštitu zastupničkog imuniteta. Nadalje su

3. stvoreni zaključci glede organizacije pristaša koalicije u zemlji po pojedinim kotarima za jedinstveni rad i borbu. Konačno je

4. hrvatsko-srpska koalicija zahvalnošću konstatovala živo interesovanje civilizovanog svijeta za žalosne i svakom humanitarnom osjećaju protivne prilike u Hrvatskoj, pa će nastojati, da to interesovanje bude još intenzivnije, a poznavanje bezpravnih odnošaja u Hrvatskoj još potpunije.

Konferencija trajala je do dva sata poslije podne. Predsjedao je zast. dr. G. Tuškan, a prisutni su bili od:

Hrvatske stranske prava: Dr. E. Barčič, dr. Mažuranić, FML. Tomičić, dr. Magdić, dr. Lukinić, prof. Šišić, Modrušan, dr. Marković, dr. Vinković, Bedeković, dr. Pinterović, dr. Palček, gr. Novosel, dr. Brič, prof. Purić.

Od autonomog kluba: Dr. Badaj, dr. Nikolić, grof. Kulmer, Babić-Gjalski, (Dr. Vrbanić i Rojč su bolesni).

Od napredne stranke: Dr. Lorković, dr. Šurmin, dr. Poljak, Kržepelka.

Od srpske samostalne stranke: Dr. Medaković, Pribičević, Budisalijević, Š. Popović, Banjanin, V. Muačević, Nikolić, Marković, Manojlović, dr. Belobrk, dr. Peleš, dr. Stojanović, Čučković.

Razne vesti.

Za poubijanje filoksera u Dalmaciji. Ove godine vlada je razpoložila 350.000 K za bezkamatne zajmove vinogradarima, koji hoće da obnove svoje vinograde američanskom lozom. Zajam je povrativ u 20 godina, a dobiva se preko občina, koje uzimlju na sebe jamstvo.

Kraljeva subvencija njemačkom kazalištu u Ljubljani. Poznato je, da je prije

nedjelju dvije dana kralj podijelio njemačkom kazalištu u Ljubljani subvenciju od 10.000 kruna. Slovensko se novinstvo već u više navrata bavilo tom stvarju. Najodlučnije „Slovenski Narod“. Ovaj organ ističe, da je ovu subvenciju od kralja izposlovala njemačka kamarila oko njega. Pomnijivo je ogorčenje Slovenaca i ostalih Slavena radi ove subvencije, kad na njih i onako sa svih strana vrebja germanizacija. Da Slovenci populariziraju ovaj slučaj, stavili su u korist družbe sv. Ćirila i Metoda u promet razglednice, na kojima su bila dva odjela. Na jednom je bilo naznačeno: Za njemačko kazalište 10.000 kruna, a na drugom: za slovenske kulturne potrebe 10.000. Oblasti su pronašle tiskau, gdje rsu se ove razglednice štampale, te su ih zaplijenili oko tisuću komada. Izdavač je obtužen radi uvrede veličanstva.

Opet jak potres u Messini. Messina je opet na 25. o. mj. imala strašnu noć. Od 7 i pol u večer do 6 sati u jutro bilo je 17 zemstokih potresa, popraćeni jakim podzemnom tutnjavom. I u Reggio osjetio je jak potres. Prestravljeno pučanstvo pobjeglo je iz svojih stanova te u užusnom strahu sprovelo noć pod vedrim nebom.

Književnost i umjetnost.

Knjige „Matice Hrvatske“ za god. 1900. „Matica Hrvatska“ prema i za ovu godinu lijep književni rad svojim članovima. Izdat će između redovnih izdanjima: 1. Dr. A. Bazala: „Povjest filozofije“ (II. dio do Kanta); 2. dr. Br. Drechsler: „Stanko Vraz“. Studija. (Crte iz hrv. knjiž., knjiga IV.); 3. dr. V. Lovzovina: „Povjest talijanske književnosti. I dio; 4. „Hrvatsko Kolo“. Naučno-književni zbornik. V. knjiga; 5. Narodne pjesme. Izbor narodne lirike, uređio dr. N. Andrić. 6. Ferd. Vrbanić: „Iz staroga vilajeta“; 7. Dante: „Božanska komedija“. I. dio: Pakao. Preveo, uvodom i razjašnjenjem popratio dr. I. Kršnjavi. U „maloj knjižnici“ izdat će se dr. F. Šišića: „Hrvatske povjesti“, treća knjiga, osim toga izići će nakladom „Matice Hrvatske“ i ove godine jedan svezak „Kola hrvatskih umjetnika“. Cijena kao i dosada 6 kruna, pak se članovi umoljavaju i upozoravaju, da se za vrijeme pobrinu za knjige.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Dužnost nam se nameće srdačnu zahvalnost izraziti rodbini, znancima prijateljima i svima, koji su nas se prigodom smrti nikad neprerajenoga i ljubljenoga našeg muža odnosno ota

Šimuna Lovrić-Caparina

na koji god, način stjeli i nastojali ljutu nam ublažiti bol osobno nas tješeci ili pismeno i brzojavno gledajuć nas razabrati ili šiljanjem vijenaca i duplira, vješanjem zastava i sagova te prisustvom u sprovodu radili da ova zadnja počast što velebnije ispane. Imenito zahvalnost našu izrazujemo Prečasnomu nadpopu Don Ivanu Kataliniću, ugled. opć. upraviteljstvu koje je hotjelo biti u sprovodu zastupano po prisjed. g. Andriji Matačiću i položilo vienac, mjesnom Rogozničkom Skupu koje je korporativno sprovodu sudjelovalo i poklonilo vienac, učiteljskom osoblju koje je sa školskom djecom prisustvovalo i poslalo vienac, svim Vlastima mjesta, direktoru mjesne tvornice sardina, Marinu Begi, Angjeļu Graovcu i Anti Živkoviću koji su se za svaku u sprovodu zauzimali, cielomu pučanstvu Rogoznice, koje se je jednodušno upravo takmilo, da i ovom prigodom ljubav svoju očituje milom pokojniku. Svima budi ovim izražena hvata, a od Boga podijeljena plata.

Rogoznica, 28. lipnja 1900.

Ana Lovrić-Caparin,

rođjena Sonjara, udovica.

Marcel, sin.

Vitorija udata Kirigin } kćeri.

Marica

Prodaje

se jedna kuća u blizini samostana sv. Lovre sa izgledom na more. Obratiti se na uredništvo.

Tražte se odmah naučnici za kovačko-mehaničku struku kao što i već upućeni zato radnici. Za potanje obaviesti obratiti valja se podpisano: Josip Bergoch, Šibenik.

Prodaje se kuća

u gradu na dva, odnosno tri poda sa prostranom pomješćima, avlijom, gustomom. Ukupno 5 soba, kuhinja i 4 konobe. Za potanje obaviesti obratiti se na uredništvo našeg lista.

Restauracija „Sidru“ prvog reda ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniti cijenjeno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijsansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. -- -- -- Kuhinja je domaća prve vrste, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. -- -- -- Objed I. reda K I; II. reda 72 fil. Naznačiti mi je osobito, da se moja jebla priugotavljaju samo sa naravnim masi. Preporučuje se veleštovanjem

Restauracija „Sidru“ prvog reda ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru izvrstno sredstvo protiv svakog kašlja i katara Prsni bonboni. Omot po 20 filtra. Dobiva se svugdje. Glavno skladište: PAVAO BAAR, Varaždin.

STECKENPFERD -- od Ilijanova mlieka SAPUN najblazi sapun za kožu kao i proti sunčanim pjegama. Dobiva se svugdje.

Po sebi funkcionirajući namještaji za podizanje vode iz dubokih vrela grad: najveća slavenska firma u monarhiji Anton Kunz c. k. dvorski dobavljač Hranice, (Morava), cijenik baštava i franko.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prc metu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednime. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GJAVNICA K 1.000.000

Pričuvna zaklada i pritičci
K 150.000.

Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretetnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje protiv gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

40-52

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izždriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 44-52

Obavjest.

Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unič, isto na obali, povrh kavane „Miramar“.

Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za u buduće, uvjeravajuć ih, da ću svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Crljenko,
hotelier.

12

Sasvim badava
svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodu i gospodje objavimo, razšiljemo svakomu uz pripislanu K 1— za troškove (takodjer u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrirani cenik.

Pišite odmah na tvrdku
HEINRICH WEISS,
Beč 99. Poštanski pretinac. 6-26

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. . . . .
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem 4 nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: . . . . . K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: . . . . . K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: . . . . . K 820.000.00
Izplaćene odštete: . . . . . K 2.619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. . . . . Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. . . . .

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 44-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cijene.

Izradjuje svakovrstne radnje kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetničke trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

KNJIGOVEŽNICA

obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnom občinstvu, a napose trgovcima, zavodima i društvima.

Prva hrv. tvornica voštanih svieća VI. Kulića u Šibeniku.